

Metoderapport:

Farlige raske penger

Dagens Næringsliv
DN Lørdag 104 sider 357.000 lesere hver lørdag
Uke 11
18./19. mars 2006
www.dn.no
Nr. 66-Årg. 117
Løssalg kr. 20,00

Ingen skildrer krig som Jamine di Giovanni
Side 40-42
Krigens penn

Feirer 30 års samling
Christian Bjelland gir ut bok og stiller ut
Side 36-38

Comeback for gamle modeller
Side 32-34
Kjerringene slår tilbake
Madonna (47)

Amok i valuta
Banksjef Sigve Stokland (bildet) i Ankens Sparebank gikk av etter å ha sprengt rammene for lovlig valutahandel. Side 6

Mannlige topper får 255.000 mer enn kvinnelige
Side 10-11

Storeierne tar kontroll i Orkla
Side 8-9

Fem sjefsjobber på fem år
Side 4
Sverre Kjøenno går fra Vestro til Software Innovation.

Norske gjenger flytter pengene sine til Natal:
Kriminelt eiendomsparadis
POPULÆRT OMRÅDE: Natal i Brasil er blitt et populært feriemål for nordmenn - og et fristed for norske kriminelle.
STORE PENGER: Konkursryttere, gjengmedlemmer og torpedøer flytter millionverdier fra Norge til eiendomsmarkedet i Natal.
SIDE 23-31

NØKKELTALLENE KL. 18.00

Børs side 08 - 97		
Dollar 2,5462 -0,0819	Hovedindeks 3797,7 3,24	Brent Spot 43,44 1,48
Euro 7,9745 -0,0230	10 år stat 3,85	Gull (spot) 555,5 2,8

Nytt heter 4	
Svenske franc 594,10 -3,44	Dow Jones 11214,20 12,94
Svenske kronor 86,41 -0,03	Nicdaq 2935,43 3,97
Japanske yen 6,4382 -0,0071	Nikkei 16330,79 245,52
Britiske pund 11,4487 -0,264	NYSE 9919,40 2,30
Doll Børs 371,70 9,24	DAX 5802,38 15,41
Yokohama 10,0001	KOSDAQ 211,18 10,97
Omsetning 10.371.140.000	Hong Kong 1581,66 72,22
Børsverdi (evnt.kr) 1092,34	Stockholm 206,11 7,29

HANDLEFRIHET
Leasing - smart valg.
Besøk www.sgfinans.no

SG
Equipment Finance

7 029790 000026

Basert på artikler publisert i Dagens Næringsliv i perioden 18. mars 2006 til 24. mars 2006.

Innsender:

Knut Gjernes, Grev Wedels plass 9, 0107 Oslo
Telefon: 932 56 179 (mobil) 22 00 10 00 (jobb)

Roar Nerdal, Brasil
Telefon: +55 71 91 81 48 03 (mobil)

Bjørn Olav Nordahl, Grev Wedels plass 9, 0107 Oslo
Telefon: 932 56 173 (mobil) 22 00 10 00 (jobb)

Dagens Næringsliv, Postboks 1182 Sentrum, 0107 OSLO,
Sentralbord: 22 00 10 00, Telefaks: 22 00 13 50

1.	INNLEDNING	4
2.	NÅR OG HVORDAN KOM ARBEIDET I GANG.....	5
3.	HVA VAR DEN SENTRALE PROBLEMSTILLINGEN VED STARTEN AV PROSJEKTET?..	6
4.	BLE PROBLEMSTILLINGEN ENDRET UNDERVEIS?	7
5.	ARBEIDET MED SAKEN.....	8
5.1	ARBEIDET FØR VI DRO	8
5.1.1	<i>Kartlegging.....</i>	8
5.1.2	<i>Forberedelser .....</i>	8
5.2	ARBEIDET I BRASIL	9
5.2.1	<i>Det norske miljøet.....</i>	9
5.2.2	<i>Brasilianske kilder .....</i>	9
5.2.3	<i>Skriftlige kilder .....</i>	10
5.3	ARBEIDET ETTER AT VI KOM HJEM.....	10
5.3.1	<i>Bearbeiding .....</i>	10
5.3.2	<i>Innhenting av mer informasjon.....</i>	11
6.	ARBEIDSTID.....	13
7.	SPESIELLE ERFARINGER	14
7.1	TILGANG TIL GAMLE DOMMER	14
7.2	KILDERS SIKKERHET	14
7.3	Å JOBBE I BRASIL	15
7.4	Å JOBBE MOT KRIMINELLE MILJØER	15
8.	OPPSUMMERING	16
8.1	VI FANT UT AT:	16
8.2	ETTERFORSKNING:	16
9.	VEDLEGG	17

1. Innledning

Vi innrømmer at dette er en vanskelig rapport å skrive.

Lite ante vi om hvilket minefelt vi beveget oss inn i da vi høsten 2005 begynte å se nærmere på norske eiendomsinvestorer i Natal i Brasil.

Etter hvert skulle det vise seg at noen av de mest kriminelle miljøene i Norge investerer pengene sine i dette området. Det dreier seg om personer knyttet til B-gjengen, torpedomiljøet i Oslo, Nokas-sfæren med flere. Flere av disse personene har vært knyttet til drapssaker. Trusler, våpen og vold er en del av virksomheten deres. Disse kriminelle personene liker selvsagt ikke omtale, verken av seg selv eller de investeringene de gjør.

Flere kilder, både i Norge og Brasil, har hjulpet oss til å følge pengene fra Norge til konkrete eiendomsprosjekter i Brasil. Gjengmiljøet i Oslo er ikke vant til å få spørsmål fra reportere i en økonomiavis. Derfor kan det oppleves som truende når noen begynner å se på pengene deres og ikke bare på de voldelige handlingene de vanligvis blir omtalt for.

Av åpenbare grunner kan vi i denne rapporten ikke være detaljerte omkring en del av arbeidet. Sikkerheten til kildene har vært et tema hele veien under arbeidet med denne saken og er det fortsatt. Kildene har risikert mye for å bistå oss og vi kan ikke ta noen sjanser på å skrive noe i denne rapporten som kan sette dem i fare.

Vi ber derfor om forståelse for at vi er generelle i noen av beskrivelsene.

2. Når og hvordan kom arbeidet i gang.

Kjøp! Kjøp! Kjøp. ”Bli med oss på visningstur!” ”Her vil man kunne nyte sol og varme i luksuriøse omgivelser!” ”Meget godt investeringspotensial!”.

Høsten 2005 og vinteren 2006 var avisene fulle av annonser og artikler som prøvde å lokke leserne til investere pengene sine i feriebolig i Natal i Brasil. (Se vedlegg 1). Vi registrerte med forundring denne voldsomme haussingen av Natal.

Samtidig husket vi den spennende saken VG hadde sommeren før et og et halvt år siden: ”Gjemmer seg i Brasil – VG fant drapsetterlyst 27-åring i ferieparadis”. VG hadde klart å finne et drapssiktet medlem av B-gjengen i Natal.

Vi hadde også informasjon om at flere andre norske kriminelle pleide å feriere i Natal.

Hva var det med Natal? Hvorfor hadde nettopp den lille fiskelandsbyen på Brasils østkyst blitt et yndet feriested for norske kriminelle? Kunne det være flere grunner enn pene jenter, sol og billig øl?

Vi gjorde noen undersøkelser på noen av navnene som hadde dukket opp. Kriminelle personer som var kjent for dyr livsstil med fine biler, dyre klokker og fin champagne. Og dyre feriereiser til nettopp Natal. Vi fant ut at alle sammen sto oppført med null i inntekt og null i formue. Hvordan kunne dette ha seg?

Kunne det være en sammenheng mellom eiendoms-boomen i Natal og de norske kriminelles ferievaner?

Vi hadde mange spørsmål men få svar. Vi bestemte oss for å finne ut mer om den lille fiskerlandsbyen Ponta Negra i Natal på Brasils vestkyst, hvor de fleste nordmennene holdt til.

3. Hva var den sentrale problemstillingen ved starten av prosjektet?

Vi ville prøve å finne ut om norske kriminelle og norske konkursryttere hadde verdier i Natal. I så fall hvordan flyttet de pengene fra Norge til Brasil og i hvilken form var pengene plassert? Var det mulig at kriminelle på en eller annen måte var involvert i noen av de mange nye eiendomsprosjektene som stadig dukket opp i Natal?

Vi hadde ingen direkte ledetråder mellom eiendomsprosjektene i Natal og norske kriminelle. Men de kriminelle har behov for å få pengene sine i omløp. Enten det er Nokas-penger, torpedo-penger eller narko-penger, så må de hvitvaskes på en eller annen måte. Brasil ville være et egnet sted å gjøre det.

Utgangspunktet og den sentrale problemstillingen hadde mange likhetstrekk med Ventelo-saken vi hadde jobbet med noen måneder tidligere: Vi så personer med tilsynelatende høyt forbruk, men ingen registrert formue og inntekt. Hvor var verdiene gjemt? Kunne pengene være gjemt i utlandet? I Ventelo-saken var formuen gjemt bak lukkede stiftelser i Skatteparadiser. Nå skulle vi lete etter pengene i et uoversiktlig og korrupt land.

4. Ble problemstillingen endret underveis?

Nei.

Men etter at vi dro til Natal fikk vi opplysninger som skapte komplikasjoner i arbeidet. Overraskende skjønte vi at flere av de kriminelle grupperingene som kriget hjemme i Norge, samarbeidet i Natal. De investerte sammen og de kjøpte og solgte eiendommer til hverandre. Det var underliggende agendaer og avtaler som knyttet dem sammen. Drevet av et økonomisk motiv.

Disse opplysningene gjorde kildearbeidet vesentlig vanskeligere. Hvem snakket med hvem? De forskjellige relasjonene viste seg å være uoversiktlige. De økonomiske motivene var også høyst uklare.

Arbeidet tok nå en helt ny vending. Både i forhold til vår egen sikkerhet, men også i forhold til våre kilders sikkerhet.

5. Arbeidet med saken

Vi har delt dette punktet inn i tre deler; før, under og etter oppholdet i Natal.

5.1 Arbeidet før vi dro

5.1.1 Kartlegging

Hvem er egentlig de norske investorene i Brasil? Som tidligere nevnt hadde vi oppdaget at Natal var ”hot” i mer enn en forstand. Ukentlig ble folk oppfordret til å kjøpe eiendom, leilighet eller hus i dette området. Så vi begynte med å lese annonser, nettsider, reklameaviser og brosjyrer. Vi fant ut hvem som hadde hatt stands på messer og utstillinger. Og vi så hvem som hadde vært på såkalte roadshows, eller salgsturneer der de prøvde å verve kunder til prosjektene sine.

Hovedinntrykket var tydelig: Er du nordmann og driver med noe i Natal, så driver du med eiendom. Det var svært mange aktører, og samtlige så ut til å ha en voldsomt kapitalbehov.

Tilsynelatende så alt greit ut. I første omgang fant vi ingen forbindelser mellom de ulike kriminelle miljøene og de mange eiendomsprosjektene i Natal. Søk i skattelister, Foretaksregisteret og Folkeregisteret tydet heller ikke på at det var noen forbindelse.

5.1.2 Forberedelser

Vi bestemte oss for å dra til Brasil uansett.

I forkant av turen plukket vi ut de mest sentrale aktørene, de som profilerte seg tydeligst, og gjennomførte åpne intervjuer med dem. Det var ikke noe problem å få dem til å prate. Alle trengte penger til prosjektene sine, lovordene var mange. Og informasjonen om de forskjellige prosjektene var lett tilgjengelig.

I etterkant viste dette seg svært nyttig. Vi fikk omsetningstall, antall solgte boliger, utbyggingsplaner, prospekter, prislister og bilder. Dette ville vi neppe fått ut på et senere tidspunkt da det begynte å hardne til. Natal Invest prøvde for eksempel i tiden rett før deadline å snakke seg bort fra hvilke verdier som fantes i selskapet. Men her hadde vi fått både oversikt over fortjeneste og nyinvesteringer på mail fra ledelsen.

Roar Nerdal, som bor i Brasil og snakker portugisisk, gjorde avtaler med politi og byråkrati i den grad det var mulig. Han knyttet også gode kontakter med krimreportere i lokalavisen der nede som vi senere fikk mye nytte av.

Vi satt oss på flyet. Nå måtte arbeidet gjøres i Natal.

5.2 Arbeidet i Brasil

5.2.1 *Det norske miljøet*

Vi hadde liten oversikt over hva, hvordan og hvor ting rørte seg i Natal da vi kom dit. For oss så Ponta Negra ut som en lang badestrand som kunne vært klippet ut av en av Kanariøyene. Men det var bakenfor strandpromenaden at det virkelige maktspeilet foregikk.

Vi begynte med det norske miljøet av eiendomsinvestorer. Dette er lite og tett. Alle kjenner alle, alle har litt sladder om andre. Vi gikk ut på de samme stedene som nordmennene, spiste på de samme restaurantene. Vi kom oss inn i boligkomplekset Sports Park og vi besøkte byggeprosjekter.

Vi nøstet i en fire-fem ulike norske miljøer. Etter hvert så vi konturene: B-gjengen var her, Svenskeligaen var på plass, folk med forbindelser til Nokas-sfæren investerte i Natal og en rekke andre konkursryttere og vinningsforbrytere holdt på med eiendom. Problemet var at mye av det vi plukket opp, var rykter og sladder. Vi satt ikke på dokumentasjon som knyttet kjente kriminelle til konkrete prosjekter. Så vi stanget egentlig hodet litt mot veggen.

Hva nå?

5.2.2 *Brasilianske kilder*

Løsningen ble å vende blikket bort fra det lille, norske miljøet. Dette ble et slags vendepunkt i saken. Hva med angripe fra motsatt kant? Hvorfor ikke prøve å se dette med brasilianske øyne?

Og vi oppdaget at brasilianerne ikke var så begeistret for nordmennene som vi hadde fått inntrykk av. Lokale folk har ikke de samme lojalitetsbåndene, må ikke ta de samme hensynene som nordmennene tar til hverandre. Brasilianerne var tross alt på hjemmebane og var ikke bundet opp i et lite, norsk miljø.

Her må vi trå varsomt av hensyn til kildene, men det var da vi kom i kontakt med lokale leverandører av varer og tjenester, at denne saken begynte å skyte fart. Det var da vi etter hvert kunne dokumentere at bak en tilsynelatende plettfri fasade, fantes det kriminelle miljøer som var investorer selv eller som satt på opsjoner og avtaler.

Vi fant at:

- B-gjengen eide luksusleiligheter i Sports Park. De var inne på eiersiden i det mest attraktive prosjektet på stranda i Ponta Negra. De hadde investert i det luksuriøse prosjektet Solar Mares og tilsvarende i Fortaleza.
- Folk med tilknytning til Nokas-miljøet var inne i ulike leilighetsprosjekter i og utenfor Ponta Negra.
- Svenskeligaen/torpedomiljøet eide leiligheter i Sports Park, Cotovelo og i Solar Mares.
- Vinningsforbrytere og konkursryttere satt på store verdier innen eiendom.

- Felles for nesten samtlige var at de henvendte seg til vanlige nordmenn som ikke visste noe om hvem som stod bak og hva slags folk som drev med utbyggingen

En av de mest avgjørende hendelsene under oppholdet i Natal fant sted da vi fikk overtalt en lokal kilde til å kjøre oss rundt på kvelds- og nattestid og peke ut eiendommer og prosjekter hvor kriminelle nordmenn var involvert. Kilden opptrådte med usedvanlig høyt presisjonsnivå og kunne uten oppfordring ramse opp en rekke navn på ulike nordmenn med et kriminelt rulleblad samtidig som vedkommende i detalj kjente til investeringene deres.

Denne rundturen i Natal-natten var ikke uten fare for kilden, som kunne ha risikert represalier dersom vedkommende var blitt sett sammen med oss.

På det nåværende tidspunktet hadde vi flere uavhengige lokale kilder som bekreftet investeringene til de kriminelle nordmennene, men vi hadde ingen skriftlig dokumentasjon. Men det skulle komme mer.

5.2.3 Skriftlige kilder

Hvordan skaffe seg skriftlig dokumentasjon på hvem som hadde investert hvor?

Vår kunnskap om det brasilianske byråkratiet er svært begrenset. Derfor måtte vi finne lokale kilder som kunne gjøre jobben for oss til å finne både offentlige dokumenter og dokumenter som ikke var fullt så offentlige. Igjen er det vanskelig å være konkret på hvordan vi skaffet oss kilder og hvordan disse jobbet for oss.

Resultatet var i alle fall interessant lesning. Vi satt etter hvert på dokumenter i form av:

- Lokale firmaattester
- Leieavtaler
- Kjøpekontrakter
- Utskrifter fra eiendomsregisteret
- Opsjonsavtaler
- Byggeplaner
- Brev
- Reisedokumenter
- Fødselsattester og andre opplysninger fra det brasilianske ”folkeregisteret

(Se vedlegg 2-10 som viser noen av funnene i Brasil. Av forståelige grunner er navnene til de involverte sladdet ut.)

5.3 Arbeidet etter at vi kom hjem

5.3.1 Bearbeiding

Det første vi gjorde, vel hjemme fra Natal, var å systematisere og arkivere alle dokumentene og informasjonen vi hadde fått. Fakta måtte sjekkes og utdypes. Notater måtte renskrives.

5.3.2 Innhentning av mer informasjon

I løpet av oppholdet i Natal dukket en rekke nye navn opp. Nå startet arbeidet med å kartlegge alle de nye personene, sjekke bakgrunn, kriminell løpebane, økonomiske disposisjoner med mer. Vi jobbet på flere nivåer:

a) Systematisering av kriminelle personer.

Mange av de personene vi hadde funnet som investorer i Brasil, viste seg å ha et kriminelt rulleblad. Men ikke alle var like lette å finne.

Ett eksempel på hvordan disse personene forsøkte å gjemme seg, var Geir Løvseth, som hadde både en kriminell fortid og flere konkurser bak seg. Vi hadde flere brasilianske kilder på at han eide store deler av Natal Invest, selv om selskapet på det sterkeste hevdet det motsatte. Løvseth hadde meldt utvandring fra Norge, noe som gjorde saken enda vanskeligere. Men ved å gå gjennom aksjeboken i Natal Invest navn etter navn, kom vi etter hvert over Eidsæther Invest som hadde en større post i selskapet. Innehaveren var Margaret Eidsæter. Når vi krysskjørte hennes navn i nummeropplysningen mot Geir Løvseth, fant vi ut at de var registrert på samme adresse på Gran. Løvseth hadde altså beholdt en norsk mobil selv om han var utvandret. Likeledes fant vi et annet navn registrert med et tredje mobilnummer på denne adressen. Da vi sjekket dette navnet med kilder i Folkeregisteret, viste seg at dette var barnet til Eidsæther/Løvseth. Ytterligere kildesjekk viste at konkursrytteren gjemte seg bak sin samboer og et investeringsselskap i hennes navn.

Dette var bare ett eksempel av flere på hvordan de kriminelle forsøkte å viske ut sporene sine. De hadde åpenbart et ønske om å skjule sin rolle i eiendomsprosjektene slik at disse skulle fremstå som seriøse i det norske markedet.

Vi tok ut dommer, sjekket inntekter og formue, og søkte i gamle artikkelarkiver. Vi hadde en liste på om lag 50 personer som ble gått etter i sømmene. Resultatet var svært interessant for oss, men antagelig dyster lesning for folk som hadde handlet eiendom i Natal i god tro. Vi satt nå med dokumentasjon på at en lang rekke personer med kriminelt rulleblad ikke bare hadde søkt tilflukt i Natal, de var også tungt inne i eiendomsmarkedet i området.

Det er imidlertid ikke bare å ringe til domstolene å be om en dom. Samtlige navn på listen vår ble først sjekket ut mot politikilder/straffesaksregisteret. Først når vi hadde presis informasjon om hvilke dommer som fantes, kunne vi gå til de ulike domstolene og begjære innsyn (se punkt 7a. Spesielle erfaringer).

b) Mer dokumentasjon fra Brasil.

Parallelt jobbet vi videre med kilder i Brasil. Vi var fortsatt på jakt etter dokumenter og opplysninger som kunne fylle ut bildet.

Det var dessuten viktig å ha et øre innenfor i miljøet. Vi visste at vårt besøk hadde vakt en viss oppsikt og at mange av aktørene jobbet aktivt for å skjule sine forbindelser til de kriminelle. Takket være flere gode brasilianske kilder kunne vi jevnlig bli oppdatert på hvem som forhandlet med hvem om å overta eierandeler i ulike prosjekter.

c) Nye norske kilder

I løpet av turen til Natal fikk vi også flere nye navn som kunne være mulige kilder. Her fikk vi nok engang understreket alvoret i situasjonen. Vi kom etter hvert i kontakt

med personer som var skremt til taushet. Noen hadde til og med gått så langt at de var nødt til å leve i skjul i fordi de var redd for sanksjoner fra de norske, kriminelle gjengene som opererte i Brasil. Vi klarte å komme i kontakt med disse personene, og etter lang bearbeiding fikk vi dem i tale og hadde flere møter, på de merkeligste steder. Her kan vi dessverre ikke være mer detaljert enn å si at ny og viktig informasjon og dokumentasjon kom frem. Det dreide seg både om muntlige opplysninger og dokumenter, så som aksjonærlistene, byggeplaner og utskrifter fra eiendomsregisteret i Brasil (Cartório Judiciário).

6. Arbeidstid

Vi ble nysgjerrige og gjorde våre første undersøkelser i denne saken allerede høsten 2005.

Vi fant fort ut at vi trengte hjelp fra noen som kjente forholdene og språket i Brasil hvis vi skulle klare å lande denne saken. Vi tok derfor kontakt med vår tidligere journalist-kollega Roar Nerdal som hadde flyttet til Brasil, og spurte om han kunne hjelpe oss. Han snakker flytende portugisisk og kjenner forholdene i Brasil godt. Han kjenner også Natal spesielt etter flere besøk der. Han ble koblet på saken og gjorde forberedelser og undersøkelser fra sin kant.

Vi jobbet med saken på full tid fra slutten av januar til slutten av mars 2006.

7. Spesielle erfaringer

7.1 Tilgang til gamle dommer

Vi hadde behov for å sjekke det kriminelle rullebladet på omtrent 50 personer. Dette var viktig for å dokumentere hvordan unndragelse av skattemidler, ulovlig utførsel av penger og hvitvasking hadde pågått over lengre tid. Mange av dommene var av eldre dato.

I første omgang nektet Oslo Tingrett DN innsyn i dommer som var eldre enn fem år. En seksjonssjef i tingrettens arkiv påsto at de ikke hadde lov til å gi ut eldre dommer.

Vi bestemte oss for å ikke gi oss så lett. Vi argumenterte med at det for oss var viktig å kunne dokumentere at flere av personene hadde en gjentagende kriminell atferd, at dommene skulle settes i en større sammenheng og at innholdet i flere av de gamle dommene faktisk knyttes opp mot forhold i dag. Dommene var også viktige for å dokumentere relasjoner mellom flere av aktørene. Vi sendte formell henvendelse til Oslo Tingrett, som til slutt havnet på bordet til sorenskriver Geir Engebretsen. Vi viste blant annet til Justiskomiteens behandling av st.prl § 28 ved stortingsbehandlingen i 1999, hvor de påpekte at domstolene burde være tilbakeholdne med å avslå søknader fra media om tilgang til dommer eldre enn fem år hvis det gis aktverdige grunner.

Etter flere runder fram og tilbake ringte sorenskriveren til oss og fortalte at de hadde behandlet søknaden vår og bestemt seg for at ville gi oss tilgang til alle dommene vi ba om i denne saken såfremt vi kunne spesifisere eksakt hvilke dommer vi ville ha tilgang til.

7.2 Kilders sikkerhet

I denne saken var våre kilders sikkerhet i fare.

Flere av våre kilder i Brasil og Norge ligger i konstant skjul.

Vi visste at de kriminelle miljøene vi her gransket, var i stand til å finansiere en kildejakt hvis de ønsker det. Vi var også klar over at aktører i denne saken hadde tilgang på og var i stand til å bruke alt som var tilgjengelig av avlyttingsutstyr, sporingsutstyr og hacker-utstyr.

Våre kilders sikkerhet var viktigere enn noe annet i denne saken. Derfor betinget arbeidet i denne saken en ekstrem nøyaktighet og forsiktighet. Av forståelige grunner kan vi ikke gå i detalj hvilke forhåndsregler vi tok i denne saken.

Likevel kan vi nevne at trusselbildet preget møter og samtaler. Vi måtte ta høyde for at vi ble avlyttet og holdt under oppsikt.

Vi måtte ta spesielle hensyn når vi skrev notater og dokumenter på pc. Mailer og sms'er måtte slettes med en gang de var lest.

7.3 Å jobbe i Brasil

Brasil er et voldsomt land på alle måter. Det er verdens største romersk-katolske land, har Latin-Amerikas største økonomi og er beregnet å ha verdens sjette største økonomi innen 2015. Samtidig finnes det en rekke internasjonale rapporter som forteller om korrupsjon på alle samfunnsområder, inkludert politiet. Kriminalitet er en del av hverdagen. Språk, kultur og businessmoral er annerledes enn alt annet vi kjente til.

Det er med andre ord liten grunn til å tro at vi kunne regne med de samme arbeidsbetingelsene som vi var vant med. Løsningen på dette var flerdelt.

For det første var det svært nyttig å jobbe sammen med en norsk journalist bosatt i Brasil. Han kunne språket, kjente omgangsform og tone. Samtidig hadde dette også et sikkerhetsperspektiv. Vi var nøye med å bare dra to personer til avgjørende møter mens tredjemann var i beredskap dersom noe skulle skje. Dette kan høres vel dramatisk ut, men i en del tilfeller var noen av møtene i Brasil noe ubehagelige.

For det andre ble det viktig å skaffe seg både kilder og støttespillere som kunne jobbe mot brasiliansk byråkrati og miljøer for oss. Det er ingen tvil om at utlendinger får andre svar og en annen behandling enn de som er lokale.

For oss var det viktig å understreke at vi ikke betalte for informasjon, noe som ofte var vanskelig å nå frem med. Ikke alle skjønnte like godt at de skulle jobbe ”for den gode sak” – helt gratis.

Møtet med politiet i Brasil var også helt spesielt, særlig samtalene med de lokale drapsetterforskerne i Natal. Der i gården var det åpenbart bare om å gjøre å få noen dømt, mest med tanke på politiets omdømme. Vi ble ganske forbauset da vi oppdaget at politiet i Natal aldri hadde fulgt pengesporet i Richardsen-saken. De hadde heller aldri sjekket hva mannen drev med av business før han døde og hadde ikke sjekket forretningsforbindelser.

7.4 Å jobbe mot kriminelle miljøer

Ingen av oss som har jobbet med denne saken, har erfaring som tradisjonelle krimreportere.

For oss var det å komme inn i en ny verden å plutselig skulle forholde seg til gjengmiljøet i Oslo og Brasil. Av åpenbare grunner måtte vi bruke en god del tid bare på å finne ut hvem som var hvem. En rekke av de pakistanske navnene sa oss lite. Hvem tilhørte B-gjengen? Eller kanskje de var med i A-gjengen eller Young Guns? Hvordan var relasjonen mellom torpedoene? Hvem var med i Svenskeligaen? Hvordan var forbindelsene mellom Geir Jevnesveen og muskelgutta fra Balkan?

Vi måtte med andre ord skaffe oss nye kilder og kontakter. Disse kildene er imidlertid vare og det tar tid å komme inn på dem.

8. Oppsummering

8.1 Vi fant ut at:

- En rekke hardt kriminelle personer uten formue og inntekt eier og disponerer eiendom for flere millioner av kroner i Natal i Brasil.
- En rekke konkursryttere og vinningsforbrytere har stukket av til Natal og disponerer verdier i eiendom for millioner av kroner.
- De forskjellige kriminelle miljøene som kriger hjemme i Norge samarbeider og har felles interesser i Brasil. De investerer i hverandres prosjekter, kjøper og selger eiendommer og leiligheter av hverandre. Samarbeidet er økonomisk motivert.
- Såkalte seriøse eiendomsutviklere og finansfolk samarbeider med norske kriminelle i Brasil. De har felles økonomiske interesser. Utbyggerne i Brasil har behov for kapital. I Norge får du ikke lånt penger på fast eiendom i Brasil. Mens de kriminelle har behov for å få svarte kriminelle penger i omløp.
- De kriminelle frakter svarte penger fra Norge til Natal i 500 euro-sedler gjemt på kroppen. Ofte er reiseruten med bil fra Oslo til Amsterdam og med det nederlandske charterselskapet Sunrise Travel. Sjansen for å bli tatt er liten.

8.2 Etterforskning:

- Brasiliansk myndigheter satte ned spesialgruppe for å etterforske de norske eiendomsinvestorene etter artikkelen i DN. Spesialgruppen består av representanter fra det føderale politiet, statsadvokaten og finansdepartementet. Etterforskningen pågår fortsatt
- Økokrim, med bistand fra Kripes og Oslo Politidistrikt, etterforsker de norske kriminelle miljøene i Natal etter artikkelen i DN. Etterforskningen pågår fortsatt.
- Det er satt i gang et samarbeid mellom brasilianske myndigheter og norsk politi i denne saken.

Oslo, 18. januar 2007

Knut Gjernes

Bjørn Olav Nordahl

9. Vedlegg